

HÜKÜMET ARI KOVANINA ELİNİ SOKUYOR

Aydınlık Dergisi, 28 Ekim 2001

Yıldırım Koç

1994 krizi sonrasında zamanın hükümeti sendikalarda örgütlü işçilere yüklenmişti. 5 Nisan kararları sonrasında, kamu kesimi toplu sözleşmelerinin dördüncü diliminin ödenmemesi, mezarda emeklilik, 1995 bütçe kanunu tasarısında hakların gaspedilmek istenmesi ve 1995 kamu kesimi toplu sözleşmelerinde çok düşük ücret zamları gündeme getirildi. TÜRK-İŞ de bunlara 20 Temmuz genel eylemi, 30 Nisan İzmir ve 21 Mayıs 1995 Rize mitingleri, 26 Kasım 1994 Meclis yürüyüşü, 5 Ağustos 1995 Ankara mitingi, Türkiye tarihinin en fazla işçinin katıldığı grevleri ve 15 Ekim 1995 Kızılay mitingi ve benzeri eylemlerle yanıt vermişti. Günümüzün hükümeti bu olanlardan ders çıkarmışa benziyordu. Nitekim, Kasım 2000 ve Şubat 2001 krizlerinden sonra sendikalı işçilere yönelik açık ve yaygın bir saldırı yaşanmamıştı. Ancak, ekonomik kriz o denli derinleşiyor ve ulusötesi sermayenin Türkiye üzerindeki baskıları o denli artıyor ki, sıra köylülük ve esnaf-sanatkardan ve işçi sınıfının örgütsüz kesimlerinden sonra sendikalı işçilere de geldi. Hükümet tavrını değiştirmese, büyük kavgalar gündemde.

Hangi alanlarda saldırı bekleniyor?

Kıdem tazminatı, 1936 yılında 3008 sayılı İş Kanunu ile geldi. Bu tarihteki düzenlemeye göre, beş seneden fazla kıdemi olan işçi bir neden olmadan işten çıkarılırsa, beş senenin üstündeki süreler için yılda 15 günlük ücreti tutarında tazminata hak kazanıyordu (3008/13). Bu hak zaman içinde önemli değişikliklere uğradı. 1975 yılında 1927 sayılı Yasa ile yapılan değişiklikle, kıdem tazminatına hak kazanmak için gerekli çalışma süresi üç yıldan bir yıla indirildi ve her yıl için ödenecek kıdem tazminatı miktarı 15 günlük ücretten 30 günlük ücrete çıkarıldı. Ancak 12 Eylül sonrasında kıdem tazminatına kısıtlayıcı bir tavan getirildi. Hükümet bugün kıdem tazminatına yeni bir düzenlemeyi getirmeyi düşünüyor. Kamu kesiminde istek dışı emeklilikle karşılaştığı en önemli sorunlardan biri, çok sayıda işçiye ödenecek kıdem tazminatının yükü. Ayrıca, özel sektöre de bu yolla önemli bir destek verilmiş olacak.

İkinci konu, ilave tediye, veya günlük dilde söylendiği biçimiyle, ikramiyeler. Kamu kesimindeki işçilere ikramiye verilmesine 1953 yılında başlandı. 6212 sayılı Yasa ile iktisadi devlet teşekküllerinde çalışan işçilere yılda 26 yevmiye tutarında ikramiye getirildi. 1955 yılında 6452 sayılı Yasa ile bu uygulama genel ve katma bütçeli kuruluşlarla belediyelerdeki işçilere de yaygınlaştırıldı. 4.7.1956 gün ve 6772 sayılı Yasa ile ise ek ödeme (ilave tediye) gün sayısı 52'ye yükseltildi (Yeraltında çalışanlar için 78). Ancak bunun 26 yevmiyesi zorunlu kılınırken, 26 günlük ilave tediye yapılırsa Bakanlar Kurulu'nun takdirine bırakıldı. Hükümet, bu ödemeleri kaldırmaya veya ertelemeye çalışıyor. Aynı durum 1995 yılı bütçesinin hazırlık sürecinde de çıkmış, büyük tepki çekmişti.

Üçüncü konu, istek dışı emeklilik, Kamu kesiminde yaklaşık 175 bin kişi mevcut uygulamaya göre emekliliğe hak kazandı, ancak emekli olmak istemiyor. Bu konu 2001 kamu kesimi toplu sözleşme görüşmeleri öncesinde gündeme getirildi. Hükümet, bu tehdidi bir koz olarak kullandı. Ancak TÜRK-İŞ ile Hükümet arasında 22

Mayıs 2001 tarihinde imzalanan çerçeve protokolunda, istek dışı emekliliğe başvurulmayacağı hükmü yer aldı. Bu konu yeniden ısıtılıyor.

Dördüncü konu, Mahalli İdareler Reform Yasa Tasarısında, başta Köy Hizmetleri Gn.Md. olmak üzere bazı kamu kurum ve kuruluşlarının yaptıkları hizmetlerin merkezi idareden alınarak yerel yönetimlere devredilmesi ve işçilerin haklarında önemli kısıntılara gidilecek bir sürecin başlatılması.

Beşinci ve en önemli konu ise, Türkiye'nin bağımsızlığı, ulusal egemenlik ve Türkiye'nin savaşa sokulmak istenmesi. TÜRK-İŞ Başkanlar Kurulu'nun 16 Ekim 2001 tarihli toplantısında IMF ile ilişkiler ve savaş konularında aşağıdaki karar alındı:

“Terörle mücadele başka ülkelerle de savaşa dönüştürülmemeli, dünyayı yeniden bölüşme kavgasında bir bahane olarak kullanılmamalıdır. Türkiye savaşa kesinlikle katılmamalıdır...Alacaklıların verdikleri borçları zamanında tahsil etmekten başka kaygısı olmayan IMF ve Dünya Bankası politikaları, Türkiye'nin bağımsızlığıyla ve ulusal egemenlikle temelden çelişmekte, ekonomimizi çöküntüye sürüklemekte, sorunlarımızı daha da artırmaktadır. Para verenler buyruk vermektedir. Türkiye'nin sorunları, başarısızlığı tekrar tekrar kanıtlanmış olan IMF ve Dünya Bankası politikaları ve programlarıyla ve mandacılıkla çözülemez. Çözüm, emekten yana ulusalcı bir programdır.”

Hükümet, 1994 krizinden çıkardığı dersleri, yoğunlaşan baskılar sonucunda gözardı ediyor. 20 Eylül 1995 tarihinde koalisyon hükümetinin bozulmasında belirleyici rolü TÜRK-İŞ oynamıştı. Tansu Çiller'in azınlık Hükümeti ise 15 Ekim 1995 tarihinde yapılan güven oylamasında, TÜRK-İŞ nedeniyle başarısız kalmıştı. Bakalım gelişmeler bu kez nasıl olacak.